

Б. О. Коробко, к.т.н., доц., Н. К. Кочерга, к.і.н, доц.

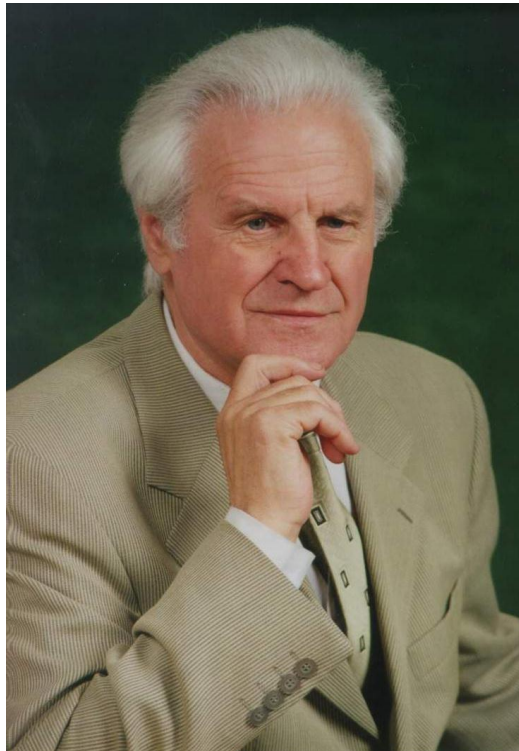
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

АКАДЕМІК О. Г. ОНИЩЕНКО ЯК ОРГАНІЗАТОР ВИЩОЇ ОСВІТИ І НАУКИ

Присвячено світлій пам'яті заслуженого працівника вищої школи УРСР, доктора технічних наук, професора Олександра Григоровича Онищенко, Ученого, Керівника і Людини.

Ключові слова: *Олександр Григорович Онищенко, Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка, кафедра будівельних машин та обладнання*

Заслужений працівник вищої школи УРСР, доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри будівельних машин та обладнання ПолтНТУ, голова Полтавського відділення галузевої Академії будівництва України, голова експертної ради вищої атестаційної комісії України, голова спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій за спеціальністю "Машини та обладнання для виробництва будівельних матеріалів і конструкцій", радник ректора Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка, голова Полтавського відділення Північно-Східного наукового центру Національної академії наук України та Міністерства освіти і науки України, академік – всі ці високі посади і звання Олександр Григорович Онищенко заслужив багаторічною наполегливою творчою працею. В історії Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка, в історії освіти, науки і техніки України, Полтавщини його ім'я завжди займатиме почесне місце. І, передусім, як ректора-реформатора.

*Заслужений працівник вищої школи УРСР, доктор технічних наук, професор
Онищенко Олександр Григорович*

О.Г. Онищенко очолив колишній Полтавський інженерно-будівельний інститут у 1982 р. й керував навчальним закладом по 2003 рік – чи не в найважчі часи перебудови та становлення незалежності нашої держави. Після здобуття Україною незалежності для навчального закладу склалася непроста ситуація: загрожувало перевиробництво будівельних кадрів для регіону. Перебуваючи в оточенні не менш потужних інженерно-будівельних вищих навчальних закладів Дніпропетровська, Харкова, Донецька, Сум, Макіївки й інших міст, інженерно-будівельний інститут у Полтаві майже не мав перспектив розвитку. У професора О.Г. Онищенко виникла смілива ідея: орієнтуючись на практичні потреби Полтавщини у висококваліфікованих фахівцях, розширити спектр спеціальностей і спеціалізацій, реформувавши інститут у технічний університет. У 1992 р. ректор доручив ініціативній групі вчених вивчення потреб Полтавського регіону в спеціалістах різного профілю.

Здійснені науковцями навчального закладу науково-статистичні, демографічні та соціологічні дослідження дозволили зробити висновок, що в умовах змін у народногосподарському комплексі України та у зв'язку з природними процесами в Полтавському регіоні найближчими роками значно актуалізується потреба у професіях не лише будівельного профілю, а й зростатиме попит на фахівців фінансово-економічного, інженерно-технічного, електромеханічного та нафтогазовидобувного профілів.

Олександром Григоровичем за стислі терміни проведена значна організаційна робота з керівниками промислових підприємств усіх рівнів Полтавського та сусідніх регіонів. Це дозволило затвердити план реорганізації монопрофільного будівельного інституту, який готував щорічно близько 600 фахівців за 6 спеціальностями в багатопрофільний університет із підготовкою студентів за 18-ма, потім – 28-ма, спеціальностями й спеціалізаціями. Саме за його ініціативи та дієвої підтримки Полтавської обласної державної адміністрації в університеті відкриваються факультети електромеханічний, нафти й газу, фінансово-економічний. Студенти опановують нові спеціальності й спеціалізації "Автомобілі та автомобільне господарство", "Технологія машинобудування", "Підйомно-транспортні, будівельні, дорожні, меліоративні машини та обладнання", "Видобування нафти й газу", "Обладнання нафтових і газових промислів" "Фінанси", "Банківська справа" та ін.

Органи влади України з розумінням поставилися до сміливих реформаторських кроків ректора. Науковці, співробітники інституту створили нові робочі навчальні плани та програми, підручники, посібники, побудували нову навчально-лабораторну та матеріально-технічну базу для цих спеціальностей і спеціалізацій, що сприяло успішній акредитації навчального закладу за IV (найвищим) рівнем.

Рішенням Кабінету Міністрів України від 29 серпня 1994 року інженерно-будівельний інститут перейменували на технічний університет – перший у Полтавському регіоні. 21 червня 1997 р. з нагоди відзначення передовою громадськістю світу 100-річного ювілею від дня народження видатного теоретика космонавтики, талановитого інженера, полтавця Юрія Кондратюка рішенням уряду України університету присвоєно його ім'я.

Академік О.Г. Онищенко, здійснюючи керівництво технічним університетом, стратегічною метою його діяльності вважав реалізацію конституційного права населення регіону на здобуття вищої освіти і забезпечення Полтавщини висококваліфікованими фахівцями соціально-гуманітарного, інженерно-технічного, архітектурно-художнього, фінансово-економічного, екологічного профілів. Якісна реалізація поставленої стратегії з оновленням змісту освіти, удосконаленням навчально-виховного процесу, соціальним захистом студентів і викладачів високо оцінена державними органами влади. 27 березня 2002 р. за вагомий внесок у розвиток

вітчизняної науки і освіти та міжнародне визнання Указом Президента України навчальний заклад був удостоєний високого статусу "національний".

Брати на себе відповідальність, самостійно приймати рішення, багато й наполегливо працювати, вести за собою колектив – ці риси Олександра Григоровича сформувалися протягом усього життя. Його дитячі роки пройшли у селі Чапаєвці Козельщинського району Полтавської області й припали на нелегкі повоєнні роки. У великій бідній родині Онищенків Олександр був найстаршим із дев'ятох дітей і найпершим батьківським помічником у праці, тож на його хлоп'ячі плечі вже тоді лягла велика частка відповідальності за родину. Так згодом турбувався Олександр Григорович і про свою велику сім'ю – Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка.

Закінчивши Дніпропетровський хіміко-технологічний інститут, О.Г. Онищенко отримав призначення на потужний Сумський машинобудівний завод імені М.В. Фрунзе. Тут повною мірою виявилися його організаторські здібності, талант конструктора. Олександр Григорович стрімко зростав професійно, працював спершу майстром, потім провідним конструктором, начальником лабораторії, головним конструктором, здобувши заслужений авторитет і повагу колег.

Накопичивши великі знання, чималий практичний конструкторський досвід, О.Г. Онищенко у 1970 р. розпочинає науково-педагогічну роботу – спочатку завідувачем кафедри, а згодом – проректором із навчальної роботи Хмельницького технологічного інституту.

Проте найповніше його талант педагога і науковця реалізувався в рідній Полтаві. Безцінним є внесок О.Г. Онищенка у вітчизняну науку. Він став засновником і багаторічним керівником єдиної в Україні наукової школи Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка "Створення та дослідження нових машин і обладнання для механізації ручної праці в будівництві", що має досягнення світового рівня. Олександр Григорович опублікував більше двох десятків підручників, довідників, монографій і навчальних посібників, сотні наукових праць, які збагатили вітчизняну і світову науку, отримав майже 50 авторських свідоцтв та патентів на винаходи. Із 1999 р. він незмінно очолював Полтавське відділення Північно-Східного наукового центру Національної академії наук України та Міністерства освіти і науки України, пріоритетними напрямками діяльності якого є:

- здійснення незалежного оцінювання процесів економічного й науково-технічного розвитку регіону, підготовка прогнозів і рекомендацій щодо розвитку структур НТП, ефективних форм інтеграції науки, освіти та виробництва;
- екологічний моніторинг, оздоровлення навколишнього середовища у промислових районах регіону;
- прискорення розроблення та впровадження у виробництво прогресивних наукоємних технологій (криогенних, радіаційних, плазмових тощо);
- організація та проведення маркетингових досліджень з питань НТП;
- боротьба із зсувами ґрунтів, зміцнення фундаментів будівель і споруд;
- механізація трудомістких процесів на виробництві.

Найцінніший скарб кожного Вчителя – це його учні. Як наставник Олександр Григорович виховав, дав путівку у велику науку багатьом своїм учням, котрі безмежно вдячні йому за це, продовжують його справу. Результати досліджень наукової школи О.Г. Онищенка у вигляді циклу робіт із підвищення ефективності виконання технологічних операцій, пов'язаних із використанням будівельних розчинів, подані на здобуття щорічної премії Президента України для молодих учених 2007 року. У результаті конкурсного відбору колективу авторів у складі кандидатів технічних наук

Б.О. Коробка, А.М. Матвієнка, К.М. Ващенко Указом Президента України від 4 грудня 2007 р. № 1181/2007 присуджена ця вагома премія для молодих учених.

Розроблений комплекс технологічного обладнання для механізованого обштукатурювання оброблених поверхонь був представлений протягом кількох років на VI Національній виставці високих технологій та конкурентоспроможної продукції "Укртехнологія", де здобув диплом за кращу експозицію, на VIII Міжрегіональній виставці "Полтава будівельна", на IX Міжрегіональній виставці "Полтава будівельна" та на Міжнародному Сорочинському ярмаркові, де викликав значний інтерес з боку Торгово-промислової палати України та низки будівельних організацій.

4 жовтня 2010 р. академік О.Г. Онищенко пішов за вічну межу. Його життя віддане рідному навчальному закладові, який за його керівництва не лише вижив у роки реформ, а й став потужним багатопрофільним університетом із сучасною матеріально-технічною базою, висококваліфікованими науково-педагогічними кадрами. Він згуртував науково-педагогічний колектив ПолтНТУ, вселив упевненість у власні сили, націлив на вагомні здобутки, повів за собою. Він був талановитим керівником, визначним ученим, добрим, чуйним, сердечним, шанованим серед колег.

Меморіальна дошка Олександрові Григоровичу Онищенку на фасаді центрального корпусу Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка

Учена рада Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка ухвалила увіковічити пам'ять Олександра Григоровича Онищенка –

встановити на фасаді центрального корпусу навчального закладу меморіальну дошку, щосеместрово найкращі за результатами навчання студенти будівельного та електромеханічного факультетів отримують стипендію імені О.Г. Онищенко. Іменем Олександра Григоровича названі кафедри нарисної геометрії, будівельних машин та обладнання, які він очолював. Він був Ученим, Керівником і Людиною з великої літери.

Надійшла до редакції 27.10.2011
© Б.О. Коробко, Н.К. Кочерга

Б.О. Коробко, к.т.н., доц., Н.К. Кочерга, канд.истор.наук, доц.

Полтавский национальный технический университет имени Юрия Кондратюка

**АКАДЕМИК А. Г. ОНИЩЕНКО КАК ОРГАНИЗАТОР ВЫСШЕГО
ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ**

Посвящается светлой памяти заслуженного работника высшей школы УССР, доктор технических наук, профессора Александра Григорьевича Онищенко, Ученого, Руководителя и Человека.

***Ключевые слова:** Александр Григорьевич Онищенко, Полтавский национальный технический университет имени Юрия Кондратюка, кафедра строительных машин и оборудования.*

В.О. Korobko, Ph. D., N.K. Kocherga, Ph.D.

Poltava National Technical University named after Yuri Kondratyuk

**ACADEMICIAN O.G. ONISHCHENKO AS ORGANIZER OF HIGHER
EDUCATION AND SCIENCE**

Dedicated to the bright memory of the honored higher USSR school worker, Scientist, Leader and Man, Olexandr G. Onishchenko, D. Sc., Professor.

***Key words:** Alexander G. Onishchenko, Poltava National Technical University named after Yuri Kondratyuk, department of construction machinery and equipment*